

ŽIVOTINJE SU DUHOVNA BIĆA

Prava životinja: Znanstveni i duhovni pogled - I

MICHIEL HAAS

(Gospodin Michiel Haas, dugogodišnji je član Teozofskog Društva Adyar i arhitekt, desetljećima se bavi savjetovanjem, profesor je održive arhitekture s naglaskom na klimatske promjene pri TU-Delft-u. Zainteresiran je za prava životinja i holistički pogled na prirodu. Aktivan je u projektu obnove Adyara.)

Uvod

Kroz tri članka namjeravam dati pregled načina na koji postupamo sa životinjama i kako bi se drugačije moglo postupati. U našoj zajednici životinje se koriste kao učinkovito proizvodno sredstvo, koje više nije u skladu s najnovijim znanstvenim shvaćanjima da su životinje na različite načine svjesne, da osjećaju i mogu trpjeti bol.

Trebamo li koristiti životinje?

Tko nam daje pravo da koristimo životinje kao proizvodno sredstvo, a često ih niti ne tretiramo kao živa bića s osjećajima? Je li to biblijsko pravo? Bog je rekao: "Vladajte ribama morskim i pticama u zraku i svakim živim bićem koje se kreće zemljom" (Postanak 1:28). Ali da li nam je dalo dozvolu za loše postupanje sa životinjama? Ne, nije. Bog je čak dao Izraelcima zakone za dobrobit životinja. Morali su im dati dosta odmora i hrane, pružiti im pomoć kad su u potrebi i zaštititi ih od ozljeda (Izlazak 23: 4-5; Ponovljeni zakon 22:10; 25:4).

Kur'an je također jasan u vezi s tim. "On je onaj koji vas postavlja za Svoje namjesnike na Zemlji." (Kur'an 35:39). No ipak, On je jasan da ta odgovornost nije bezuvjetna. Za one koji ne ispunjavaju uvjete koji ograničavaju ovu odgovornost, vrijedi sljedeće: "Potom ćemo ga vratiti u najniži i najslabiji izgled." (Kur'an 95: 5). Ukratko, iako svete knjige čine čovjeka vladarom životinja na Zemlji, te su knjige podjednako jasne da sa dužnostima dolazi i odgovornost. Izgleda da današnje društvo ne poštuje te dužnosti.

Imaju li životinje osjećaje?

Danas se većina znanstvenika slaže da su svi kralježnjaci, sisavci, ptice, gmizavci, vodozemci i ribe u različitoj mjeri svjesni, da osjećaju i mogu trpjeti bol. Donedavno su razmišljali drugačije. "Oni koji ne znaju govoriti, ne osjećaju bol." Dugo je to bilo opće prihvaćeno u znanstvenom svijetu. Do 1980-ih liječnici su operirali bebe, koje nisu mogle govoriti, bez korištenja anestezije!

Srećom, sada znamo više. Životinje ne govore, ali jako trpe. Patnja životinja na nas utječe sve više i više. Pa ipak, svijest o načinu na koji trpe životinje zbog nas, nažalost je vrlo ograničena.

Većina životinjskih vrsta ima neuronske mehanizme upozorenja koji su poznati pod općim izrazom "nociceptivnost" (osjetljivost na bol). Ona osigurava njihovu osjetljivost na ono što ih može ozlijediti ili ubiti. Kad se uplaše, otkucaji srca kičmenjaka se ubrzavaju. Oni imaju moždane strukture koje nalikuju našem limbickom sustavu (većim dijelom rubni dijelovi mozga, op.prev.), području kojim upravljaju emocije. Njihovo ponašanje i njihova struktura mozga dokaz su da životinje imaju svijest. A to znači da

osjećaju bol. Prema postojećim znanstvenim saznanjima, dvije skupine životinja zadovoljavaju ove kriterije: kičmenjaci i lignje.

Činjenica da životinje mogu tugovati, a samim tim i osjećati, poznata je kod slonova. Majmuni, kitovi, kitovi ubojice, žirafe, patke i čitav niz drugih vrsta, od domaćih životinja do kućnih ljubimaca, također pokazuju ponašanje tugovanja. U ljeto 2018. godine postala je široko poznata tuga kita ubojice, koja je svoje dijete držala na površini sedamnaest dana i napravila sa svojim mrtvim potomkom putovanje u dužini od 2.400 kilometara. Potom ga pustila i ponovo počela loviti hranu s grupom u kojoj je živjela.

Imaju li životinje osobnosti?

Ljudima koji imaju kućne ljubimce dobro je poznata činjenica: mačke, psi i konji imaju svoju osobnost, imaju svoje osobene karakteristike. Za znanost je to još uvijek teško da prizna. Biolozi dugo zanemaruju te pojedinačne osobenosti u ponašanju. U njihovim je očima ponašanje bilo nategnuto, a razlike među pojedincima bijahu slučajna odstupanja. Sada umirovljeni fiziolog ponašanja iz Groningena u Nizozemskoj, Jaap Koolhaas, bio je jedan od prvih koji se tome usprotivio. Proučavao je društveno ponašanje miševa i štakora i primijetio da postoje velike razlike među pojedincima. "Neke se životinje uvijek ponašaju agresivnije, znatizeljnije su i hrabrije od svojih kolega", prisjeća se Jaap.

Jaap-ov kolega, Ton Groothuis, predsjedavajući Odjela za bihevioralnu biologiju na Sveučilištu u Groningenu, uglavnom je proučavao Velike Sjenice, a to su ptice poput vrapca, i on smatra da znanje o hormonalnoj i moždanoj aktivnosti koje pokreće ponašanje, nije dovoljno da objasni tu razliku. Ali kako bi smo nazvali te pojedinačne razlike u njihovom izričaju? Društvenim stilovima? Bihevioralnim sindromima? Ili samo "osobnošću"? Odlučili su se za potonje. "Svatko odmah razumije što to znači", objašnjava Groothuis. "Štoviše, izbor je bio i strateški: „individualne razlike“ ne prizivaju maštu, već „osobnost“."

U svom uvodnom obraćanju u veljači 2019. godine, kao izvanredni profesor Životinjske Osobnosti na Sveučilištu i Istraživalištu Wageningen u Nizozemskoj, profesor Kees van Oers istaknuo je kako se možemo bolje ponašati prema životinjama ako znademo njihovu osobnost. Osobnost ljudi u velikoj mjeri određuje njihovu sreću, zdravlje i uspjeh. A budući da je osobnost tako bitna kod ljudi, postavlja se legitimno pitanje: zašto se to ne bi odnosilo i na životinje?

Piek Stor, nizozemski medij koji komunicira sa životinjama putem telepatije, od mrava i krpelja do slonova i krava, dobro poznaje mnoge različite osobnosti među životinjama i govori da možemo mnogo naučiti od životinja. Među njima je mnogo mudrih životinja, mudrost koja je vrijedna i nama ljudima. Primjer mudrosti papagaja:

Životinje imaju cijeli niz osjećaja. Ljudi se često s tim bave tako iskreno. Svijet treba znati o ovom obliku komunikacije. Pričaj ljudima o nama. ... Želimo da nas se čuje. Slušajte životinje! Ljudi nemaju ekskluzivno pravo na govor. (Piek Stor, *U tišini sve čuješ*)

Imaju li životinje dušu?

U judaizmu ljudi vjeruju da životinje imaju dušu. Međutim, mnogi kršćani ne vjeruju u to. Ipak, u Bibliji postoje jasne naznake da životinje imaju dušu.

Bog je rekao: "Neka zemlja izvede živa bića, svako prema svojoj vrsti: stoku, stvorenja koja se kreću zemljom i divlje životinje, svako prema svojoj vrsti. I bi tako." (Postanak 1:24).

Nažalost, ideja da životinje nemaju dušu često je dovela do mnogih oblika zlostavljanja životinja. Duša se u judaizmu gleda kao Božja tajna i otkriva dublji sloj života. Duša poznaje radost i sreću života, ali i strah i bol.

Amerikanac Stephen H. Webb, bivši profesor religijskih znanosti, rekao je da su nebesa "obnovljeni raj" u kojem, poput Adama i Eve, ljudi i životinje žive u skladu jedni s drugima. Webb, autor knjige O Bogu i psima: Kršćanska teologija suosjećanja prema životinjama, pozivao se na izjave starozavjetnih proroka, poput Amosa, Ezekijela i Miheja. Prema teologu, svaki dobar odnos ljudi i kućnih ljubimaca odražava se na stanje zagrobnog života. "Sve životinje idu Bogu."

Hinduizam i budizam životinjski svijet, od velikog četveronožnog prijatelja do sitnog insekta, smatraju "mlađom braćom". H. P. Blavatsky u svom članku "Imaju li životinje dušu?" (The Theosophist, January 1886.) piše:

Doista, kad se svijet uvjeri, a ne može izbjeći da jednog dana dođe do takvog uvjerenja, da su životinje toliko vječne kao i mi sami, vivisekcije i druga stalna mučenja, kojima su svakodnevno izložene jadne životinje, će, nakon što zazovemo izljeve proklinjanja i prijatnji od strane društva općenito, prisiliti sve vlade da zaustave te barbarske i sramotne prakse.

Prema Rudolfu Steineru, utemeljitelju Antropozofskog društva, postoji bitna razlika između ljudi i životinja. Čovjek ima individualni ego, dok se to ne odnosi na životinje. Pripadnici (ne-ljudske) životinjske vrste dijele isti kolektivni ego. U tom smislu, dakle, životinje nemaju individualnost, jer životinja nema svoje vlastito jastvo. Međutim, i životinja i čovjek imaju astralno tijelo.

Komunikatorica sa životinjama Piek Stor, ranije spomenuta, u potpunosti podržava teozofsku viziju na vrlo istančan način. U razgovorima sa životinjama, ona obično ukazuje na to da su dio grupe i da postoji glasnogovornik koji predstavlja grupnu dušu. Ali to se ne odnosi na sve životinje, stvarne jединke prisutne su kada npr. razgovara s lavom, bizonom ili slonom, ali istinske jединke su čak i mačka i pas, koje su povezane sa grupom duša samo dugom niti. Ona također vidi veliku razliku između vrsta. Mravi su zauzeti i vrlo svjesni. Krpelj je jedva svjestan i želi samo usisati i ispustiti, a zatim pričekati i početi ispočetka, dakle, vrlo niske razine svijesti.

Mogu li se životinje reinkarnirati?

Radha Burnier, međunarodna predsjednica Teozofskog društva 33 godine, bila je vrlo zabrinuta za dobrobit životinja, ali nije imala problema s ubijanjem komaraca. "Brzo se reinkarniraju", bilo je njezino objašnjenje.

Tibetanci su imali običaj prosijati zemlju prije nego što bi gradili hram, kako se nijednom živom biću, pa čak ni crvu, ne bi naškodilo. Tibetanci su vjerovali da se duše mogu reinkarnirati u bilo kojem živom obliku i da je i crv u prethodnom životu mogao biti nečija majka. Moderni tibetanski budist vjerojatno bi rekao da se nečija majka vjerojatno neće reinkarnirati u crva. Ove tibetanske akcije simbolično ilustriraju kako trebamo osjećati samilost prema svim živim bićima i tretirati ih kao svoju voljenu obitelj. A također se postavlja pitanje može li se naša duša penjati evolucijskim ljestvicama preko mnoštva vrsta.

Craig Hamilton-Parker je poznati britanski psihički medij. On demonstrira vidovitost na televiziji u Engleskoj i Sjedinjenim Državama i autor je mnogih knjiga o paranormalnom i tumačenju snova. U svom članku "Što se životinjama događa kad umru?", On piše sljedeće:

Moj duhovni vodič rekao nam je što se događa sa životinjama kada umru. Kažu da sve životinje ne opstaju kao individualni identiteti nakon smrti. Neke se stapaju s onim što naziva "grupna svijest". Njihovi se duhovi vraćaju u kolektivnu svijest te vrste i iz ovog bazena svijesti rađaju se različite životinjske duše. Tek kada životinja postane samosvjesna, njezina duša nastavlja nakon smrti i započinje dug proces uspinjanja evolucijskim ljestvama prema ljudskoj i anđeoskoj svijesti.

Ovo viđenje potvrđuju i mnogi drugi mediji.

Budući da ne postoje znanstvena istraživanja o reinkarnaciji kod životinja, moramo informacije dobivati uglavnom od medija. Prekrasna priča o reinkarnaciji psa potječe iz knjige Jenny Smedley, engleske reinkarnacijske terapeutkinje, *Kućni ljubimci također imaju dušu*. U knjizi ona priča priču o Teacup-u, malom i ružnom mješancu nestašnog karaktera. Pas je bio dio obitelji, sjedio je za stolom u vlastitom stolcu i imao vrlo lošu naviku. Obožavao je kremaste kolače od vrhnja i učinio bi sve da ga dobije. Dakle, prikrađao bi se iza stolice i brzinom kradljivog galeba dograbio kolačić iz vaše ruke i pojeo ga.

Ali jednog dana Teacup je umro, ostavivši veliku prazninu u srcima svojih vlasnika. Nisu htjeli pribaviti drugog psa jer su se osjećali kao da bi ga izdali. Nekoliko godina kasnije par je otišao na odmor na napušteno područje jezera, gdje su godinama odlazili na odmor. Jednog dana čuli su grebanje po vratima i zatekli lijepu krznenu kuglu ispred vrata, koja je tražila da uđe. Žena je otvorila vrata, a pas je potrčao unutra i skočio na stolac za stolom i sjeo nasuprot muškarcu koji je još sjedio za stolom za doručkom, kao da je to uvijek činio.

Vlasnici su pitali uokolo da li netko poznaje ovog psa, ali nitko nije izgubio psa, pa su ga nakon praznika odveli kući. I tu dolazi trenutak o kojem bismo mogli gotovo govoriti kao o dokazu o reinkarnaciji. Muškarac je popodne pripremio šalicu čaja za svoju ženu i izašao iz kuhinje sa šalicom i dva kolača od vrhnja. Kao munja, pas je ispalio sa sjedala kraj nje, ščepao kolačiće u usta i nestao iza kauča kako bi uživao u njima.

Zaključak

Mnogi su znanstvenici zaključili da su svi kralježnjaci, sisari, ptice, gmizavci, vodozemci i ribe različite svjesnosti, da osjećaju i mogu trpjeti bol. Duhovna perspektiva čini se da snažno sugerira da životinje imaju dušu, često grupnu dušu, ali da sigurno postoje i životinje koje su već individualizirane. A postoje i jasni pokazatelji reinkarnacije životinja, koji se pojavljuju u razgovorima tih životinja sa komunikatorima. Svo te spoznaje bi trebale imati posljedice na naše odnose sa životinjama.

Život je jednako dragocjen nama kao i životinji. Životinja je jednako ljubeća, brižna i ljubazna prema svojoj djeci kao i mi. Ona nam to možda neće moći reći, ali to može izraziti očima i izrazima. Osjeća radost i sreću. Bespomoćna je u našim okrutnim rukama i ranjiva od naše opake pohlepe. Budimo ljubazni prema životinjama. Naučimo osjećati njihovu bol.

Dr. Debasish Mridha, liječnik naprednog neurološkog centra u Michigan-u, SAD